

פרי האושר

מתוך ה. פייל "ארץ דמדומים" 1894

חמיד היה משרת של איש חכם. מדי יום בישל חמיד למעביד שלו כרוב ובצל, תה צמחים ומרק, וכך יום אחרי יום, חודש אחרי חודש, שנה אחרי שנה במשך שבע שנים. בשנים אלה היה חמיד מרוצה מהעבודה, אך איש לא אוהב לחיות ולעבוד באותו המקום במשך כל חייו. לכן גם חמיד החליט שהוא רוצה לצאת משירותו של המעביד שלו, לראות את העולם הרחב ואולי למצוא את אושרו. "טוב" אמר לו האיש החכם "שירת אותי בנאמנות שבע שנים ואם תרצה ללכת ממני, תעשה כך. לצערי אין לי כסף כדי לתת לך על הדרך אך אוכל לתת לך רק עצה אחת. "אל תתערב בדברים שאינך מבין בהם". זו עצתי וכדי שיקל עליך הדבר הנה לך חלוק נחל קטן. תחזיק אותו בפיק הוא יקשה עליך לדבר וגם יזכיר לך את עצתי זו. אם תשתמש בן בתבונה, תוכל להגיע למטרה שלך." חמיד היה בוודאי מעדיף לקבל כסף ולא חלוק נחל לדרך, אך מאחר שלא קיבל שום דבר אחר, הודה למעביד שלו, לקח את חלוק הנחל ויצא לדרך.

הוא הלך יום או יומיים והגיע לפרשת דרכים, תחת אבן דרך גדולה ישב אחד שנראה כמו דרוויש, לבוש במעיל מרופט ונעליים מאובקות. חמיד ברך אותו בכבוד מתאים. "לאן פניך?" שאל אותו הדרוויש. "אני יוצא לעולם הרחב כדי לחפש את אושרי. האם תוכל לתת לי עצה לאן ללכת."



"אם אתה אדם ישר, אעשה זאת ברצון" ענה הדרוויש "דומני שרצוי לך לחפש את פרי האושר. אם פרי כזה יהיה בידך, כל משאלה שלך תתמלא אם תעמול כדי

להשיג אותה."

"איך ואיפה גדל פרי כזה?" שאל חמיד.

" רבים כבר חיפשו אותו ורק מעטים הצליחו להשיגו, אבל אוכל להוביל אתך לגן בו גדל פרי האושר. אך דרך ארוכה מובילה לשם ודברים משונים ומוזרים תראה בה. תנאי אחד הוא כדי להצליח – מה שלא תראה בדרך, אל תתערב, אל תשאל שאלות ואל תאמר מילה. האם תוכל להבטיח זאת."

"כן, בוודאי" ענה חמיד "לשם כך קיבלתי מהמעביד שלי לשעבר את חלוק הנחל הזה. אותו אכניס מיד לפי והוא ימנע ממני לאמור דבר, יקרה מה שיקרה."

"טוב" אמר הדרוויש "אז בוא אתי עכשיו, כי עלי לעשות עוד היום דברים אחדים בעיר הקרובה."

והם יצאו לדרך ביחד ולקראת ערב הגיעו לעיר גדולה, בעלת מגדלים גבוהים, גגות משופעים וכיפות מסגדים

עגולות. הדרוויש הוביל את חמיד ברחובות רחבים

ובסמטאות צרות עד שהגיעו לבית גדול ויפה, העומד

באמצע גן מלא פרחים ועצי פרי. כאן הדרוויש עצר, הוציא חליל קטן מכיס המעיל והתחיל לנגן עליו בצלילים כה יפים שגרמו ללב לעצור כדי לשמוע בשקט את המוסיקה.

הוא ניגן וניגן עד שדלת הבית נפתחה וממנה יצא משרת.

"הי חלילן" אמר המשרת "תרצה להרוויח שכר יפה עבור הנגינה שלך?"

"כן, ארצה" ענה הדרוויש "בגלל זה באתי הנה."

"אז באו אחרי" אמר המשרת, ואז הדרוויש החזיר את

החליל לכיסו והלך אחרי המשרת, וחמיד אחריו.

המשרת הוביל אותם מחדר אחד לשני, ודרך חדרים שכל

אחד מהם היה מפואר יותר מקודמו, עד שהגיעו לאולם

גדול, שבו תריסר משרתים הגישו אוכל לשולחן. אך ליד

השולחן ישב רק אדם אחד, איש צעיר, בעל פנים כה

עצובים שכאב ממש להביט עליו.

"התוכל לנגן לי יפה?" שאל הצעיר את הדרוויש.

"כן, אוכל כי אני יודע נגינות שמשכוחות כאב לב. אך

קודם אני וחברי כאן זקוקים לדבר מה לאכול, כי עברנו

דרך ארוכה."

"אז שבו אתי" אמר האיש הצעיר "תאכלו ושתו."

השניים ישבו בלי אומר ודברים, ואוכל טעים כזה חמיד

עוד לא אכל בחייו. ובזמן שהם אכלו האיש הצעיר סיפר

להם את צרותיו. שנה קודם הוא נשא אישה יפה ביותר

והיו לו גם חברים וידידים רבים. אך בחודש האחרון כל

חייו התהפכו – הוא התחיל לריב עם אשתו הצעירה והיא

חזרה לבית הוריה. גם כל החברים והידידים הפסיקו

הוריד מאצבעו טבעת נהדרת משובצת באבן אודם גדולה והכניס אותה לכיסו.

חמיד הביט בהפתעה על מה שעושה שותפו לדרך ורצה כבר לאמור דבר מה, אך חלוק הנחל שבפיו הזכיר לו את עצתו של האיש החכם, המעביד שלו לשעבר, והוא שתק. "בוא" אמר לו הדרוויש "הגיע זמן ללכת", והם יצאו מהבית וסגרו את הדלת אחריהם.

אבל ראשו של חמיד זמזם כמו דבורים בכוורת, כי לדעתו התעלול שראה עכשיו היה הדבר הנבזה ביותר. "איך זה?" חשב "אחרי שהתקבלנו כל כך יפה ובנועם בבית הזה, מרדימים את כל הנוכחים וגונבים פשוט תכשיט יקר ערך?"

למחרת הם המשיכו לנדוד ולקראת ערב הגיעו ליער גדול. הלכו שם זמן רב, מעדו על שורשים בולטים ולבו של חמיד רעד כל הזמן מפחד כששמע את קולות היער המאיימים. אך הדרוויש לא אמר מילה במשך כל הדרך, נראה שהוא לא מפחד מדבר ורק הלך הלאה והלאה עד שבמרחק נראה אור מהבהב. כשהתקרבו ראו בית אבן בנוי ברשלנות ומכוער. הדרוויש דפק בדלת וזו נפתחה, ושם עמדה אישה זקנה ומכוערת, מגובנת ומעוקמת כמו ענף בחורף. אך לבה כנראה היה טוב כי היא פתחה את



לבקר אצלו ועכשיו הוא חי לבדו. "המקרה שלך הוא חמור" אמר לו הדרוויש "אך ניתן לתקנו" והוא הוציא את החליל הקטן שלו והתחיל לנגן מנגינה שעוד איש לא שמע קודם. הוא ניגן וניגן והצעיר והמשרתים הרגישו שעיניהם נעצמות, ראשיהם מתנדנדות ובסוף כולם נרדמו חזק. רק חמיד והדרוויש המנגן נשארו ערים, הנגינה לא הרדימה אותם, כפי שעשתה לשאר הנוכחים. כשכולם ישנו כבר חזק הדרוויש ניגש לבעל הבית הצעיר,

הדלת לרווחה וקראה "הו, אנשים מסכנים! לשם מה באתם הנה? כאן חיים שודדים רעים שיוצאים לשוד מדי



יום, והורגים הלכי דרכים כמוכם. הם יחזרו בוודאי בקרוב ואם ימצאו אתכם, יהרגו אתכם בוודאי." "אין לנו ברירה" אמר הדרוויש "לא נוכל להמשיך בדרכנו הלילה. אנא, תני לנו להיכנס ונסי להסתיר אותנו איכשהו." והוא ניכנס לבית עם חמיד אחריו. הזקנה נתנה להם קצת

לחם ובשר ואחר כך הכניסה אותם לתוך מזווה ריק, ושם הם שכבו שקטים כמו עכברים. כעבור זמן מה הגיעו השודדים וברעש גדול התיישבו לארוחה. חמיד שכב במזווה והקשיב לכל הדברים האיומים שאותם הם סיפרו זה לזה. הם הרגו ושדדו אנשים מסכנים וחסרי עונים. הוא שמע בדיוק כל מילה שאמרו ושיניו שקשקו מרוב פחד. למזלם השודדים לא גילו אותם והם נשארו בארגז המזווה עד הבוקר. אז הדרוויש העיר את חמיד, הם זחלו החוצה וראו שהשודדים שוכבים כולם וישנים חזק, תוך נחירות המרעידות את ענפי העצים סביב. "רגע" אמר הדרוויש "אנו חייבים לשלם להם על האירוח" והוא הוציא מכיסו את טבעת אבן האודם, שאותה לקח מאצבעו של הצעיר העצוב, וזרק אותה לכוס שממנה שתה ראש השודדים. אז הם יצאו מהבית וחמיד שוב השתומם עמוקות ממעשיו של האיש המוביל אותו. ואם הוא השתומם קודם כשראה איך הדרוויש גונב את הטבעת, הרי השתומם כפליים כשראה שאת הטבעת היקרה הוא משאיר לשודד האכזר. רק חלוק הנחל שבפיו מנע ממנו לשאול לפשר הדבר. בערב השלישי הם הגיעו לבית קטן, שנראה מסודר ונקי,

אך עני ביותר, והדרוויש ביקש רשות ללון. בבית חי זוג, גבר ואישה, ואלה, למרות שהיו ישרים כמו כף ידך וטובים כמו גשם באביב, יכלו בקושי לגרד קצת הכנסה כדי להתקיים. בכל זאת הם קיבלו יפה מאוד את שני הנודדים, האכילו אותם בכל שרק היה להם בבית ואחר כך השכיבו לישון במקום נקי כמו שלג. שם שני הנודדים ישנו חזק עד הבוקר.

הדרוויש קם שוב מוקדם עם הזריחה. "חכה רגע" אמר לחמיד "יש לי כאן קצת עבודה לפני שנלך." והייתה זו עבודה מוזרה, כי הוא אסף ערמה של ענפים וקש והניח כל זה תחת פינה של הבית שבו הם לנו. אחר כך הדליק את הערמה וכשבטוח היה כי האש בוערת היטב קרא לחמיד ועזב את המקום. מרחוק יכלו שניהם לראות איך עולה באש הבית בו התארחו בלילה.

ושוב חלוק הנחל הזכיר לחמיד את ההבטחה שלו והוא לא אמר מילה ולא שאל שאלה, אלה הלך אחרי הדרוויש. וכך הם הלכו שוב כל היום בלי לומר דבר זה לזה ובשתיקה מוחלטת.

לקראת ערב הם הגיעו לבית נחמד, בתוך מטע עצי פרי, ושם חיה אלמנה עם נער צעיר, בן יחיד שלה. גם בבית הזה קיבלו אותם יפה, נתנו להם ארוחת ערב טעימה

והכינו מיטות נקיות.

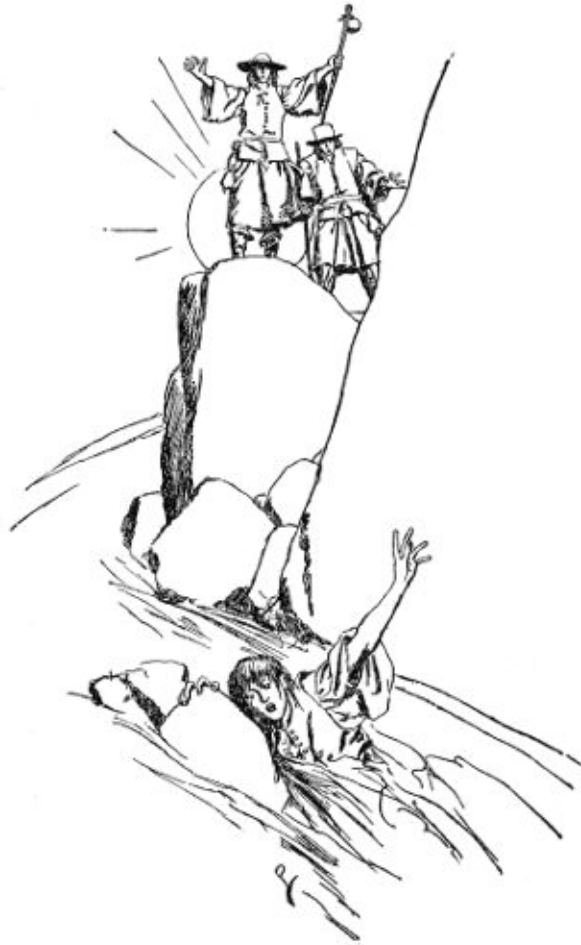
הפעם הדרוויש לא עשה דבר טוב או רע, אלא רק שאל את האישה האם היא מכירה דרך לגן בו גדל פרי האושר. "כן" אמרה האישה "הגן הזה נמצא לא רחוק מכאן והבן שלי ישמח להראות לכם הדרך."

"זה מצוין" אמר הדרוויש "ואם הוא יבוא אתנו, נגמול לו יפה על הטרחה."

והנער חבש את כובעו ולקח את מקל ההליכה שלו ושלושתם התחילו ללכת במעלה הגבעה, ואחר כך בגיא, ושוב דרך גבעה וגיא עד שהגיעו לתל האחרון, וראו שלפניהם משתרע הגן שלשם רצו להגיע.

מראה הגן היה נפלא, עם עלי עצים נוצצים כמו אבנים טובות ופרות בשלים שנראו טעימים ביותר. ובאמצע הגן עמד עץ זהוב ועליו פרי זהוב. חמיד, שהלך כבר כל כך הרבה זמן וכל כך רחוק ממקום בו חי קודם, ידע מיד שלפניו עומד עץ האושר עם פרי האושר. אך הדבר היחיד שיכול היה לעשות היה לעמוד ולהסתכל, כי בינו ובין הגן הפריד נהר מים סוערים, ושום גשר או מעבר לא נראה בסביבה.

"הנה מה שחיפשתם" הצביע הנער, בן האלמנה "ותוכלו לראות בעצמכם כי זה שם הוא פרי האושר."



עטף את הדרוויש באש, כך שחמיד לא יכול היה לראות אותו יותר, ואז האש התרומם שוב ונעלמה בשמיים. כשהשמיים התבהרו שוב, הפלא ופלא, לא עמד לפני

הדרוויש לא אמר מילה, אך פתאום תפש את הנער בצווארוננו, הרים אותו והשליך לתוך הנהר הסוער. הנער עף מעל הסלעים שעל החוף ונפל ישר לתוך המים השחורים, בין המפלים הרועשים. "הנה" קרא הדרוויש "זה הגמול שלך על השרות שנתת לנו!"

כשחמיד ראה את המעשה האכזרי והנבזה, לא יכול היה להתאפק יותר. הוא ירק את חלוק הנחל שאותו שמר תחת לשונו במשך שבעה ימים, והתחיל לנזוף ולצעוק על החבר שלו לדרך. הוא פירק את כל הכעס ומבוכה שהצטברו בו מול המעשים האיומים שהדרוויש ביצע מול עיניו, ושעליהם הוא שתק כל הימים. הוא התחיל לקלל את הדרוויש וכינה אותו בשמות גנאי כה איומות שאפילו בעצמו לא ידע כי הכיר אותם. רק כשחמיד עצר את דבריו לרגע, כדי לשאוב אוויר קרא הדרוויש:

"טיפש מסכן, אילו רק שמרת על לשונך עוד רגע היית יכול להחזיק את פרי האושר בידך. עכשיו יעברו ימים רבים עד שתראה אותו, אם תראה אותו בכלל." והוא הכה במקלו באדמה, ומיד האדמה התחילה לרעוד, שמיים החשיכו כאילו לילה ירד, וברק ענקי נפל משמיים,

חמיד שום נהר ושום גן ורק מדבר ריק ומפחיד, ועליו פה ושם עצמות יבשות של אלה, שכמוהו באו לחפש את פרי האושר.

לקח זמן רב עד שחמיד מצא את דרכו חזרה, והבית הראשון שהגיע אליו, עייף ורעב, היה הבית של האלמנה. אך איזה שוני היה כאן. כבר לא בית כפרי פשוט אלא בנין גדול, כמעט ארמון של מלכה. האלמנה פגשה אותו בדלת, לבושה בשמלה מפוארת, מקושטת בזהב וכסף. חמיד עמד ולא האמין לעיניו.

"מאין השינוי הזה" שאל "ואיך השגת את כל הפאר הזה?"

"הבן שלי הגיע אל הגן" אמרה האישה "והביא משם את פרי האושר. הוא חיפש כניסה כבר מספר פעמים אך לא מצא אותה. אבל יום אחד בא מלאך והראה לו כי הכניסה לגן היא דרך דופן הנהר. בני עבר שם, לקח פרי האושר ואפילו הביא אחד כזה גם לי."

חמיד המסכן התחיל לדפוק לעצמו בראש באגרופ. הוא ראה שיכול היה להשיג את פרי האושר בעצמו אילו רק שתק ולא הוציא את כעסו על הדרוויש. הוא הבין שהדרוויש לא היה אלא מלאך שיכול היה להראות לו את הדרך אל פרי האושר. ועם מלאך כזה הוא נדד כל

השבוע, בלי לדעת זאת.

וכך קורה לכולנו, וגם אני הלכתי ימים שלמים עם מלאך כזה, בלי לדעת זאת.

אותו לילה חמיד לן בביתה הגדול של האלמנה ולמחרת יצא חזרה הביתה בדרך שאותה כבר הכיר. בערב הוא הגיע למקום בו עמד הבית של הזוג העני, שם איפה שראה איך הדרוויש מעלה באש את הבית העלוב. וכאן הוא ראה בנאים ונגרים שבנו בית חדש ויפה. ובעל הבית עמד על ידם ונתן להם הוראות.

"איך זה?" שאל חמיד "חשבת שבייתך נשרף?"

"אכן כן, ולכן אני עכשיו אדם עשיר. בבית הישן הזה גרתי עם אשתי שנים רבות ולא ידענו שהבעלים הקודמים הטמינו אוצר תחת הרצפה. רק לפני ימים אחדים בא מלאך ושרף את ביתנו כליל. ובבוקר גילינו את האוצר הטמון תחת עפרות הבית. עכשיו אנו עשירים כבר יש לנו מספיק לכל החיים."

כל היום למחרת חמיד הלך עוד יותר עצוב מקודם ובערב הגיע לבית ביער הגדול. ושם באה לקראתו האישה הזקנה שהסתירה אותו ימים אחדים קודם.

"בוא, כנס!" קראה "תתארח בשלום ובבטחה בבתי."

השודדים מתו כולם ואת האוצרות שהשאירו נותנות לי

"למה חזרת כבר?" שאל.
"אני רוצה לחזור ולהמשיך לשרת אתך" אמר חמיד.
"טוב, כנס וסגור את הדלת" אמר האיש החכם.
עד כמה שידוע לי חמיד נשאר שם עד היום. כי הוא לא
היחידי שראה את פרי האושר וחזר אחר כך הביתה, כדי
לבשל כרוב ובצל, תה צמחים ומרק לאדם חכם ממנו.

אפשרות לארח נודדים כמוך. לפני מספר ימים בא הנה
מלאך והביא אתו את טבעת המריבה שמביאה ריב ומדון.
הוא נתן אותה לראש השודדים ואחרי שהלך אנשי
החבורה התחילו לריב עליה. הם נלחמו זה בזה עד
שכולם נפלו מתים. עכשיו העולם נפטר מהם והנודדים
כמוך יכולים להתהלך בביטחון בדרכים.
שוב המשיך חמיד בדרכו והגיע לעיר הגדולה ולביתו של
האיש הצעיר העזוב והעצוב. אך הבית לא היה כבר עצוב
וחשוך. הוא היה מלא אנשים שבילו יפה ובידידות. אחד
משרתים הכיר את חמיד כחבר של הדרוויש שגנב את
הטבעת. הוא תפס אותו בצווארון, קרא שמצא את הגנב
והוביל אותו לאולם, שם ישב בעל הבית הצעיר ליד שולחן
ערוך, בחברת אשתו וידידיו. כשהאיש ראה את חמיד קם,
חיבק אותו ואמר "חבל שבאת לבדך. הייתי שמח לראות
גם את חברך הדרוויש. התברר לי שאויב אחד שלי שלח
לי במתנה טבעת יקרה, ואני לא ידעתי שזו טבעת
המריבה, המביאה ריב ומדון. עכשיו אני יודע שהיה זה
מלאך שלקח ממני את הטבעת ואני היום שבת ליהיות
מאושר כפי שהייתי קודם."
בערב הבא הגיע חמיד אל ביתו הקודם. הוא דפק בדלת
ובעל הבית, האיש החכם, פתח אותה בעצמו.